

DOBA MEZIVÁLEČNÁ (1919-1939)

7. Sebevědomí Asiaté

Už od devatenáctého století se skoro celá Asie musela smířit s tím, že začíná být brána jako podřadný světadíl. Evropské mocnosti si zde vytvořily z kdysi svobodných zemí skvělé kolonie, odkud také samozřejmě začaly čerpat suroviny ve velkém. Devatenácté století symbolizovala éra sociálního darwinismu, tedy proudu, který zdůrazňoval silnějšího na úkor toho, kdo tolik sil nemá, a tak bylo vcelku logické, že se situace v oblasti kolonií moc neměnila. Jenže když po První světové válce přišla s rokem 1919 známá versailleská jednání, začalo se mluvit cosi o tom, že by si lidé, kteří v dané zemi žijí, měli sami svobodně volit svou cestu budoucnosti. Říkalo se tomu „právo na sebeurčení“ a směr, který takové myšlenky zaštiťoval, se nazýval demokracie. Tedy pojem, který známe i z doby dnešní. Jen se zde neustále objevuje ona otázka, do jaké míry je tento termín pouhou teorií.

A tak se v duchu téhle zajímavé myšlenky začaly asijské státy stále více zajímat o to, co s nimi bude dál. Evropské mocnosti, trochu zaskočený jejich aktivním postojem, začaly honem rychle vymýšlet, jak se s celou situací vypořádat. A tak začaly asijské veřejnosti namlouvat, že ještě přece jen nedozrál čas k tomu, aby se osamostatnit mohly. Vždyť Evropa je přece ochránkyní těch zajímavých asijských států...

Mezi státy, které se marně těšily na svobodu, patřila například Arábie, Palestina nebo Indie. V Indii to všechno přerostlo až v masová povstání, jejichž vůdci se stal Mahátma Ghándí a méně známý Jawaharbal Nehru. Ghándí prosazoval jako hinduista spíš nenásilnou formu odporu, a tak například vyzýval další obyvatele Indie k bojkotu britského zboží, tedy k něčemu, co Britové znali moc dobře už z dob amerických „výtržníků“. Stejně se za to ovšem dostal díky britským úřadům na 6 let do vězení a Indie si svou pravou nezávislost vybojuje až po Druhé světové válce v roce 1947.

Na druhé straně zde v Asii byly ovšem státy, kterým se vidina samostatnosti v době meziválečné přece jen vyplnila. Jmenujme například Irák, který dostal od Britů samostatnost v roce 1920, nebo Afghánistán, na který měli do této doby velký vliv mimo Britů také Rusové. Ovšem mezi samostatné se samozřejmě počítá i Turecká republika, která vznikla na základě toho, že se po První světové válce rozpadla dlouhotrvající Osmanská říše, nebo Írán, který měl snad jenom jednu vadu na kráse, a tou byla jeho vnitřní diktátorská vláda.

Úplně špatně na tom nebyla Čína, která se stala po První světové válce také vítězným státem, i když Versailleské konference se přímo neúčastnila. Našemu známému hrdinovi Sunjatsenovi se povedlo v době meziválečné z roztržité Číny sjednotit republiku a vydat se cestou demokracie. Když ho roku 1925 vystřídal nový prezident Čankajšek, začaly mu problémy nové, a to hned dva. Tím prvním byli komunisté pod vedením slavného Mao-Ce-Tunga a tím druhým útoky Japonců.

Právě Japonsko jsem si nechal záměrně na konec. Po celé dějiny se tohle ostrovní císařství těšilo ze své suverenity. V poslední době se začalo dokonce ukazovat, že tento stát jen tak s někým válku neprohráje. Dokázali to jak západoevropským kolonistům, tak Rusům nebo Číňanům. Právě to této zemi nejspíš otevřelo cestu k fašismu. Japonsko se ve třicátých letech doslova vykašlalo na Washingtonskou dohodu, ve které slíbilo, že bude respektovat mírové zásady v Pacifiku, a brutálně napadlo Čínu. Za chvíli zjistíme, že právě tento stát s císařem Hirohitem v čele si bude moc rozumět s Adolfem Hitlerem. Jestlipak vám říká něco Osa Berlín-Rím-Tokio?! Ale to už bude věc epochy další, tedy Druhé světové války.